

HET CARICETUM VULPINAE IN NEDERLAND

(ontv. 27 Dec. 1956)

In 1951 was er voor het eerst sprake van een Caricetum vulpinae in een publicatie van Tüxen en Preising (Erfahrungsgrundlagen für die pflanzensoziologische Kartierung des westdeutschen Grünlandes, Angew. Pflanzensoz. 4, p.5-28). Van de gemeenschap werd slechts medegedeeld: 1. hij behoort tot het Magnocaricion-verbond, 2. de kensoorten zijn Carex vulpina en Oenanthe fistulosa, 3. differentiërende soorten t.o.v. de andere Magnocaricion-associaties zijn Agrostis canina var. genuina, Alopecurus geniculatus en Ranunculus repens.

In 1954 verscheen van Tüxen: Pflanzengesellschaften und Grundwasser-Ganglinien (Angew. Pflanzensoz. 8, p.64-98). Hierin komt een opname van de gemeenschap voor. Deze vertoont een soortcombinatie, die enerzijds inderdaad aan het Magnocaricion doet denken, anderzijds verwantschap heeft met die van de Rumex

1) Noot van de redactie. Of deze en de in het vervolg van dit artikel als adventief genoemde soorten alle werkelijk als zodanig moeten worden beschouwd, is voor discussie vatbaar.

Crispus-Alopecurus geniculatus-ass. (syn.: *Ranunculus repens*-*Alopecurus geniculatus*-ass.). Het is een gemeenschap, die kennelijk door maaien in stand gehouden wordt. Volgens de schrijver behoort de opname tot de subass. van *Phalaris arundinacea* en de variant van *Alopecurus pratensis*. Over andere subassociaties, varianten en hun verschillen worden we in het onzekere gelaten. Wel blijkt, dat de associatie typisch is voor de stroomdalen van de grote rivieren in N.-Duitsland. De grondwaterstand wisselt sterk, op de plaats van de opname van -134 tot +131 cm. Ogenschojnlijk, volgens Tüxen, heeft de associatie de minst natte standplaatsen van alle *Magnocaricion*-associaties.

Afgezien van de vraag of de associatie stand zal houden, is het zeker de moeite waard na te gaan of er in Nederland vegetaties voorkomen, waarin *Carex vulpina* een groot aandeel heeft. Deze soort is volgens de *Beknopte Schoolflora* van Heukels en Wachter, 8e druk, 1952, zeldzaam in het Fluviaatiele district, en wel langs de Maas, de Gelderse en de Oude IJsel.

De medewerkers van de Stichting tot Onderzoek van Levensgemeenschappen (S.O.L.) troffen in Mei 1956 een vegetatietype aan, dat zeker met het *Caricetum vulpinae* van Tüxen overeenkomt. De vegetatie komt voor langs de Heusdense Maas in de Banwaard bij Veen. De bodem bestaat daar uit grijsbruine klei. De grondwaterstand wisselt er voortdurend in verband met de (geringe) invloed van de getijdebeweging. Op het moment van de opname was deze - 1m. Overstroming heeft zelden plaats.

Chr. G. van Leeuwen vond zomer 1956 een vegetatie met veel *Carex vulpina* in de uiterwaard aan de zuidzijde van de Hedikse Maas, ten N. van Haarsteeg. Het terrein is enigszins geaccidenteerd. Op de hoogste plaatsen heeft de vegetatie veel van het *Cirsieto-Molinietum*, op de lagere plaatsen (waar *Carex vulpina* het meeste voorkomt) overheersen *Magnocaricion*-soorten. De grondwaterstand zal hier als gevolg van niveauveranderingen in de Maas wel enigszins variëren. Overstroming komt sedert de Maaskanalisisatie zelden voor.

Hieronder worden ter vergelijking gegeven de opnamen van Tüxen en van de S.O.L. en een soortenlijst van Van Leeuwen. Deze laatste heeft betrekking op het gehele terrein, waarop *Carex vulpina* gevonden werd, dus zowel op de hogere als de lagere delen.

soort	<u>Tüxen</u>	<u>S.O.L.</u>	<u>Van Leeuwen</u>
<i>Carex vulpina</i>	1-2	2-2	x
Diff. soorten			
<i>Agrostis canina</i> var. <i>genuina</i>	2-1	-	x (<i>genuina</i> ?)
<i>Alopecurus geniculatus</i>	2-1	1-2	-
<i>Ranunculus repens</i>	3-4	1-2	-

	<u>Tüxen</u>	<u>S.O.L.</u>	<u>Van Leeuwen</u>
<i>Phalaris arundinacea</i>	2-2	+ -2	-
<i>Poa palustris</i>	3-2	-	x
<i>Glyceria maxima</i>	1-2	3-2	-
<i>Iris pseudacorus</i>	1-2	-	x
<i>Galium palustre</i>	+ -2	+ -1	x
<i>Poa trivialis</i>	2-2	3-2	-
<i>Polygonum amphibium</i>	1-1	1-2	x
<i>Stellaria palustris</i>	+ -2	+ -2	-
<i>Ranunculus flammula</i>	+ -2	-	x
<i>Cardamine pratensis</i>	+ -2	+ -2	x
<i>Lysimachia nummularia</i>	1-2	-	x
<i>Leontodon autumnalis</i>	+	-	x
<i>Eleocharis palustris</i>	-	1-2	x (uniglumis)
<i>Myosotis palustris</i>	-	+ -2	x
<i>Caltha palustris</i>	-	+ -2	x
<i>Rumex acetosa</i>	-	+ -1	x

Eén keer komen voor:

Tüxen: *Alopecurus pratensis* 2-2, *Agrostis stolonifera* 2-3, *Stellaria graminea* + -2, *Rorippa sylvestris* + -2, *Trifolium repens* + -2.

S.O.L.: *Equisetum palustre* + -2, *Taraxacum officinale* + -1, *Carex acuta* + -2, *Potentilla anserina* + -1.

Van Leeuwen: *Veronica anagallis-aquatica*, *Ophioglossum vulgatum*, *Cirsium dissectum*, *Sanguisorba officinalis*, *Carex vesicaria*, *Prunella vulgaris*, *Ranunculus acris*, *Achillea ptarmica*, *Symphytum officinale*, *Pedicularis palustris*, *Hydrocotyle vulgaris*, *Holcus lanatus*, *Lotus uliginosus*, *Equisetum fluviatile*, *Linum catharticum*, *Lythrum salicaria*, *Phragmites communis*, *Juncus articulatus*, *Trifolium pratense*, *Lychnis flos-cuculi*, *Carex demissa*, *Juncus conglomeratus*, *Carex panicea*, *Climacium dendroides*, *Callierygonella cuspidata*.

J. v. Donselaar en Chr. G. v. Leeuwen.